

9. Нефьодов Максим. Законопроект «Про публічні закупівлі» має бути прийнятий якнайшвидше // Український кризовий медіа - центр. – 2015.– 21 грудня. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uacrisis.org/ua/38807-procurement>

10. Общая теория государства и права. Академический курс в 3-х т.– Изд. 2-е, перераб. и доп. – Т.1 / Отв. ред. проф. М.Н. Марченко // – М: Зерцало – М.– 2002. – 528 с.

11. Оніщенко Н.М. Загальна характеристика правової системи як інтегруючої категорії правової науки / Н.М. Оніщенко // Правова держава. – Вип. 11 – К.– 2000.– С. 62–64

12. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

13. Столітній А.В. Електронне кримінальне провадження: передумови виникнення, сучасний стан та перспективи розвитку: монографія /А.В. Столітній //– Київ. – 2016.– 724 с.

14. Тертишник В.М. В рамках антикорупційних заходів відкрито інформацію про власників земель по всій території України [Електронний ресурс] //Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів державної влади. – 2015.–5жовтня.–Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248533212&cat_id=244276429

ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ КРУГЛОГО СТОЛУ НА ТЕМУ "ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА"

Кацевич Т., здобувач вищої освіти Філософського факультету Київського Національного університету імені Тараса Шевченка

27 квітня 2018 року в рамках щорічної наукової конференції «Дні науки» Філософського факультету Київського Національного університету імені Тараса Шевченка студентами 4 курсу спеціальності «політологія» було організовано та проведено круглий стіл на тему "**ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА**" під головуванням доктора юридичних наук, професора кафедри теорії держави та права, президента «Асоціації Українських правників» Костицького Василя Васильовича.

Взяти участь у роботі круглого столу, презентувавши власні наукові здобутки, а також висловити думки з приводу актуальних проблем в галузі прав людини мали змогу всі бажаючі. Робота круглого столу відбувалася у формі представлення учасниками доповідей в межах окресленої тематики, а також обговорення найбільш дискусійних тем. Свої наукові напрацювання презентували **Гончарук Ігор, Кацевич Тетяна, Єсенніков Кирило та Мусієнко Катерина**. Кожен виступ тривав близько 15-ти хвилин, проте навіть за такий короткий час доповідачам вдалося окреслити актуальність досліджуваного питання, змістовно та якісно розкрити сутність проблематики, зазначити перспективи подальшого розвитку даної теми, а також відповісти на запитання журі, до складу якого входили Калина Юлія, Година Аліна та Галькевич Оксана – студентки філософського факультету.

Першим доповідачем, **Кирилом Єсенніковим**, було проаналізовано рівень забезпечення прав людини в Індії, зокрема, крізь призму розгляду трьох основних проблем індійського суспільства: кастова стратифікація, взаємовідносини мусульман та індуїстів, проблема прав жінок. Здобуття незалежності дало новий імпульс для розвитку індійського права. Рішучий крок у реформуванні правової системи країни було зроблено з прийняттям Конституції 1950 року, що проголосила світський характер держави. Конституція закріпила досить широкий перелік демократичних прав і свобод громадян, а також встановила їх гарантії, насамперед можливість звернення до Верховного суду в разі порушення конституційних прав і свобод.

Перетворення Індії на незалежну державу не означало відмови від укорінених правових концепцій і прийнятого в колоніальний період законодавства. У Конституції міститься підтвердження того, що створене раніше право продовжує діяти. Водночас Верховний суд країни визначив, що британські акти застосовуються, якщо вони не

суперечать національному суверенітету. У 1960 році був прийнятий Закон про британські акти, призначені для застосування в Індії, яким були скасовані 258 британських статутів.

Протягом другої половини ХХ століття правова система Індії розвивалася, спираючись водночас на цінності традиційного індуського й адаптованого загального права, а також широко використовуючи позитивний досвід інших правових систем.

Наступною учасницею круглого столу, **Кацевич Тетяною**, була представлена доповідь на тему «Забезпечення міжнародних стандартів прав і свобод в Україні». 16 липня 1990 року Верховною Радою УРСР була прийнята Декларація про державний суверенітет, в якій Розділом Х було закріплено наступне положення: Україна визнає верховенство загальнолюдських цінностей над класовими, примат норм міжнародного права перед нормами внутрішнього права. Всі можливі наслідки реалізації цієї норми ще не усвідомили не тільки окремі громадяни України але й державні органи та посадові особи. Україна ввела у своє законодавство міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою, а отже і цілий ряд міжнародних документів по захисту прав і свобод людини і громадянина. Як наслідок – фактично в національний правопорядок була інкорпорована цілком нова структура по нагляду за виконанням законодавства – міжнародні органи із захисту прав людини.

Об'єм правових засобів захисту в сучасний період значно розширено завдяки підключенню до національних, внутрішньодержавних механізмів механізму захисту прав та свобод людини міжнародної юрисдикції. Мова йде про міжнародно-правові гарантії прав людини, які закріплені в універсальних та регіональних міжнародних нормативно-правових актах. Як же діють та реалізуються міжнародні стандарти у національному праві?

Справа в тому, що реальне здійснення та захист основних прав людини конкретною особою забезпечується передусім правовими механізмами, що діють у державі. Стаття 9 Конституції України зазначає, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, тобто є частиною внутрішньодержавного права. Але щоб норми міжнародних договорів справді діяли, недостатньо лише назвати їх частиною внутрішньодержавного права. Загальновизнані норми міжнародного права за своїм характером не є такими, що діють самі по собі, вони сприймаються правовою системою не як норми-регулятори, а як норми-принципи.

Єдиний шлях до їх виконання – видання відповідного законодавчого акта, спрямованого на виконання міжнародної норми права. Отже, правова національна система припускає безпосередню дію належним чином ратифікованих норм міжнародних договорів поряд з національним законодавством, але пріоритет останнього полягає у тому, що саме воно забезпечує засоби реалізації, охорони та захисту прав людини.

Входження України до міжнародної системи захисту прав людини: проблематика сьогодення. Виходячи з розуміння міжнародної системи захисту прав людини як системи всесвітніх (універсальних) та регіональних засобів забезпечення прав людини, які створені і використовуються всесвітнім співтовариством в особі Організації Об'єднаних Націй та регіональними організаціями, ми включаємо сюди універсальні та регіональні міжнародно-правові акти з прав людини та універсальні і регіональні органи по спостереженню, контролю за дотриманням основних прав людини (комісії, комітети) та по захисту цих прав (суди, трибунали). Україна як одна з держав — засновниць ООН входить до всесвітньої системи захисту прав людини з 1945 р., беручи участь у розробці міжнародно-правових актів з прав людини та в роботі контрольних і правозахисних органів ООН. Однак про реальний, самостійний етап цієї участі можемо говорити, починаючи з 1991 р., коли Україна як незалежна держава стала суб'єктом міжнародного права. Термін перебування України в європейській системі захисту прав людини значно коротший і починається з листопада 1995 р., коли Україна стала членом Ради Європи.

Крім того, в січні 1992 р. Україна була офіційно визнана як одна з повноправних держав — учасниць НБСЄ (нині ОБСЄ).

Та, попри недовгий час перебування в європейській системі захисту прав людини, його результативність очевидна. Саме протягом цього короткого терміну Україна досягла конкретних результатів у сфері забезпечення прав людини, серед яких визнання юрисдикції Європейського суду з прав людини і реальне здійснення громадянами України свого права на міжнародний захист, скасування смертної кари тощо.

До позитивів можна віднести і те, що обмеження цих прав та свобод людини також однозначно визначені в Основному Законі. У цілому Конституцією України передбачено не більше десяти підстав для обмеження прав і свобод людини, в той час як у міжнародно-правових актах та й у конституціях багатьох країн світу їх значно більше. Разом з тим у законодавстві України є багато норм з прав людини, які перебувають у колізії з іншими законодавчими нормами, нормами Конституції України та міжнародно-правовими нормами.

Третім доповідачем, **Ігорем Гончаруком** було зазначено проблеми реалізації забезпечення права кожної людини на свободу світогляду і віросповідання, що закріплене у ст.35 Конституції України. Чинне національне законодавство пропонує модель, згідно з якою церква і релігійні організації відокремлені від держави (ст.35 Конституції України), усі релігії, віросповідання та релігійні організації є рівними перед законом. У нинішніх умовах відносини між церквою і державою дедалі набувають характеру рівноправного діалогу.

Масштабний розвиток інституційної мережі віросповідних організацій, зростання публічного авторитету церков, активізація релігійних спільнот на ниві соціального служіння свідчить про можливість громадянам нашої країни вільно задовольняти свої конституційні права на свободу совісті та віросповідання. Водночас є наявність багатьох проблем у сфері забезпечення прав людини на свободу совісті та віросповідання. Саме наявність даних проблем учасник намагався висвітлити у своїй доповіді. Дослідження стосувалось питань удосконалення чинного законодавства про свободу совісті і релігійні організації, процедури відновлення права релігійних громад на реституцію церковного майна, націоналізованого (конфіскованого) за часів колишнього Союзу РСР, повернення релігійним організаціям культових та інших церковних споруд, які перебувають у державній або комунальній власності, реалізації права на виділення земельних ділянок, оренди об'єктів нерухомості для релігійної діяльності, вжиття заходів щодо протидії розпалюванню міжконфесійної ворожнечі.

Останньою із заслуханих була доповідь **Катерини Мусієнко** на тему «Механізми забезпечення прав і свобод людини і громадянина внутрішньо переміщених осіб: законодавчий аспект». Після анексії Криму у 2014 році та початку збройного конфлікту на Сході України важливим стало дослідження нормативно-правової бази врегулювання питання забезпечення основних прав і свобод людини і громадянина ВПО. В українському законодавстві це питання врегульовано, зокрема, законом «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Існує низка проблем, пов'язаних з визначенням самого поняття «внутрішньо переміщено особи».

Перелік причин, згідно яких особа має право набути статусу ВПО є вичерпним та включає «уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру». Не зважаючи на те, що у Керівних принципах з питання переміщення осіб всередині країни надано визначення внутрішньо переміщених осіб, яке отримало широке міжнародне визнання, в ньому відсутнє уточнення «зокрема», тобто перелік причин не є вичерпним.

Стаття 2 Закону “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб” встановлює, що Україна має вжити всіх можливих заходів, передбачених Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, щодо запобігання вимушеного внутрішнього переміщення осіб. Варто зауважити, що як у Кримінальному кодексі України, так і в самому Законі не передбачено санкцій за порушення даної норми. Згідно взятих зобов’язань Україна, проте не ратифікувала Римський статут, що перешкоджає здійсненню ефективного правосуддя щодо захисту від вимушеного переміщення. Питання збору даних про ВПО також потребує правового регулювання.

Закон про ВПО закріплює функціонування Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, порядок створення якої має визначатися Кабінетом Міністрів України. Але відповідні врегулювання відсутні, крім цього КМУ має вказати цілі збору персональних даних та їх захист, а також включити в базу потенційно інших ВПО, не обмежуючи перелік ВПО з Криму та Східної України. Важливим питанням залишається також призначення омбудсмана, або відповідальної інституції, яка зможе взяти на себе повноваження щодо моніторингу та інформування про додержання прав людини і громадянина ВПО, проводитиме консультації щодо врегулювання спірних питань з представниками ВПО. Цей перелік питань не є вичерпним, актуальними залишаються також питання усунення дискримінації, возз’єднання сімей, житлові питання тощо, які потребують подальшого врегулювання та відповідності законодавства України міжнародним нормам права.

Наприкінці, після представлення учасниками своїх доповідей, запитань та уточнень журі, було проведене анонімне голосування з метою визначення переможців, авторів кращих доповідей. За підсумками роботи круглого столу "ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА" дипломи І ступеню від «Асоціації Українських правників» отримали студентки Кацевич Тетяна та Мусієнко Катерина, дипломами ІІ ступеню було нагороджено Єсеннікова Кирила та Гончарука Ігоря.

Офіційне вручення дипломів відбувалося на закритті Конференції «Дні науки» в актовій залі Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. Переможці отримали почесні нагороди від декана філософського факультету, доктора філософських наук Конверського Анатолія Євгеновича.

Студенти філософського факультету висловлюють подяку Костицькому Василю Васильовичу за можливість проведення такого заходу, здатність проявити особисту ініціативу щодо його організації, за надання змоги висловити власні погляди та міркування, долучившись до жвавої дискусії та обговорення дійсно нагальних питань у сфері захисту прав людини не лише в Україні, але й із залученням аналізу міжнародного законодавства.

LEGAL REGULATION OF THE RIGHT TO LIFE OF UNBORN HUMAN PROTECTION IN INTERNATIONAL AND NATIONAL LEGISLATIONS

Pogorilenko A., *Master of Law, Taras Shevchenko national university in Kyiv Mykolas Romeris University Vilnius*

Annotation. This paper provides with a comparison of international human rights acts and national legislations in respect to protection of the right to life of unborn human being. Analysis is done in the light of recent researches in the field of human embryology as well as in historical perspective. The main finding is nonconformity of most national laws with the principle of respect to sanctity of human life and a weak protection of it on international level. However, some positive aspects exist: many international instruments foresee unborn life as worth of protection and many national jurisdictions accompany the principle of respect to human life by strong legal mechanisms from the moment of it beginning.